

Nem változik egy csapásra

Új oktatási törvény — a gyakorlatban

Lassan egy hónapja, hogy életbe lépett az új oktatási törvény. Amikor az iskolákban arról érdeklődtünk, hogyan is keltették életre a paragrafusokat, úgy tűnt: törvény szabta pontos rend helyett inkább tanácstalanság uralkodik. Mi, s hogyan változik? E kérdések foglalkoztatják a napokban a pedagógusokat, de a közvéleményt is.

Schmidt Józsefné, a Szechenyi gimnázium új igazgatója szívesen állt rendelkezésünkre.

— **Körvonalazódnak már az újdonságok?**

— A megyei tanévnyitó igazgatói értekezleten eligazítást, indítást kaptunk. Am az igazi problémák majd csak a gyakorlatban mutatkoznak meg. Egyet máris említhetünk: a tanterveket még hatnapos hétre tervezték, pedig pár éve áttértünk az ötnaposra. Akkor 200, most csupán 163 tanítási nap áll rendelkezésünkre. Ennyi idő alatt szinte lehetetlen elvégezni a kitűzött munkát. Epp a törzsayagra elegendő, a kiegészítővel mindenki úgy gazdálkodik, ahogy tud.

— **Ezzel már a tanári szabadság kérdését érintjük...**

— ... mely az új oktatási törvény szerint nőni fog. Tehát választhat a pedagógus, s kell is választania, a fakultáció anyagából például. Alternatív tankönyveket terveznek, egy tárgyból ki-ki többféle közül döntheti el, melyikből tanít. Növekszik a munkaközösség-vezető szerepe is, jobban támaszkodunk rájuk ezután. Össze kell fogni, egységes szemléletet kialakítani, összehangolni a szakmai munkát.

— **S a diákok oldaláról?**

— Önállóbbak lesznek ők is. Erősödik a KISZ politikai jellege, elcsapatná alakul, így érdekvédelemmel inkább a diáktanárs, osztály-diákbizottságok foglalkoznak. Nagyobb súllyal esik latba véleményük az iskola működési szabályzatának és házirendjének kialakításában. Utóbbiakat minden tanintézet külön-külön készíti el, hogy minden iskola önálló arculatot kapjon. Új, igen fontos törekvés meg, hogy szorosabbá kell tenni az iskola és a szülői ház

kapcsolatát. Ezentúl mind több ügyben — például iskolaváltoztatás, kimaradás hiányzás — szükséges a szülői beleegyezés. Nélkülük, akár-hogy szeretnénk jól, s jóra nevelni a gyereket, nem megy.

— **Az önök tanintézetében gimnázium, óvónői és vízügyi szakközépiskola él együtt. Ez speciális problémákat sejtet.**

— Valóban, nehéz a helyzetem, nincs gyakorlatom. Igaz, 18 éve tanítok itt, egy esztendőig igazgatóhelyettes is voltam, de most egészen más. Ismerni kell mindkét iskolatípus gondjait. Bár van műszaki helyettesem, aki a gyakorlati dolgokat intézi, de mivel egy személyben vagyok felelős, meg kell tanulnom mindent. Mondják a kollégák, egyszerű nekem, hisz nem kell elfelejtenem a régi... Egyébként az új törvénnyel nem változik minden egy csapásra, folyamatos az áttérés, így érkeznek a rendeletek is. Igazi véleményét csak egy év múlva tudok mondani, egyszer végig kell csinálni, hogy ítélessen az ember.

V. E.

Testvéri látogatás Szabadkán

Hírül adtuk lapunkban, hogy a múlt héten szegedi népfrentdelegáció látogatott Szabadkára, Alföldi Lajos akadémikusnak, a népfrent városi bizottsága elnökének vezetésével. A szocialista szövetség községi választmánya vendégeként ott-tartózkodott küldöttség gazdag programja, a szeretetteljes fogadtatás hozzájárult ahhoz, hogy tovább mélyüljön a két testvérváros immár hagyományos, tettekben és érzelmekben egyaránt megnyilvánuló, jó kapcsolata.

Az indulás órájában még az időjárás is barátságáról biztosított bennünket, s attól kezdve mindvégig társunk maradt a szívvel-lelket simogató, őszi napsugár. A hivatalos látogatások szokásos jelzői, a „meleg, baráti légkör” azonban nem csupán a magas Celsius-fokoknak, a protokolláris illemkódexbeli előírások maradtak, hanem a teljesítmények volt köszönhető. A horgosi határállomáson két hivatalos testület képviselői találkoztak, ám rokonnak kijáró, őszinte örömmel.

S hogy nem megalapozatlan ez a kölcsönös kötődés, bizonyítja az az eddig bejárt, közös életút, amely az immár 20 esztendő kapcsolatát jellemzi. Neoric Petar, a községi választmány elnökségének elnöke példának ítélte Szabadka és Szeged testvérvárosi kapcsolatát. Elmondta: amellet, hogy a küldöttségek évenként ellátogatnak egymáshoz, az utazások közti hosszabb időszakot igyekeznek számos más közös ténykedéssel kitölteni, mintegy demonstrálva, hogy a megbeszélések célkitűzései a gyakorlatban megvalósulnak, több intézmény hasznára és sok-sok szegedi, szabadkai ember elégedettségére, örömeire.

Elhatározóik a gazdasági együttműködést: legsikeresebbek a kisipari vásárok és az ahhoz hasonló találkozók. Sajnálatosnak tartják azonban, hogy az utóbbi idő-

ben visszafogottabb a kishatárforgalom, és — egyes intézkedések hatására — akadok az árucserre, a kereskedelmi forgalom is. A megbeszélések során kiderült: azonos gondjaink vannak az oktatásügy terén is. A képzési rendszer és a gazdasági szükségletek egyeztetése hasonló feladatok elé állít bennünket. A szegedi pedagógiai intézetben szerzett tapasztalatok alapján, a szabadkaiak is foglalkoznak a pályairányítás gondolatával. A teendőket az oktatási érdekközösség szegedi szakemberekkel közösen igyekszik meghatározni. Közös érdeklődési terület a számítástechnikai oktatás, a szociális intézményekben folyó munka — mindez máris számos tapasztalatcsere adott alkalmat.

Egyes művelődési intézmények között eddig is volt élő kapcsolat, ezt azonban tovább szeretnénk bővíteni. A Szabadkán keramikuskok részére megrendezett képzőművészeti találkozóon magyar alkotók is részt vettek, sőt legutóbb éppen hazánkba is legrangosabb elismerést. A színházi társulatok is rendszeresen föllepnek a határ túlsó oldalán, figyelemmel kísérik egymás szakmai munkáját csakúgy, mint az egyéb szívügyeket: nemrégiben megtekintették a szabadkaiak az újjávarázsolt szegedi színházépületet is. Véleményük szerint büszkének lehet-

tünk rá, azt viszont ők újságolták, nem titkolt elégedettséggel, hogy a szabadkai gyermekszínháznak szegedi törzsközönsége van.

S ha már a szívügyeknél tartunk: szó esett az információáramlásról is. A Délmagyarország és a Suboticeke Novine szakmai és emberi kapcsolata jónak ítéltetett, amit mi sem bizonyít jobban, mint a szomszédolásokról szóló beszámoló, vagy az, hogy az újságírók kölcsönösen „jelen vannak” a testvérlap hasábjain. Egyetértettek a vendégek és vendéglátók abban, hogy megfelelő szinten kezdeményezik: legyen kapható Szegeden a 7 Nap. Szabadkán pedig a Délmagyarország. A szegedi rádióstúdióban újabb lehetőséget látnak a szabadkaiak az együttműködés elmélyítésére: csak a januári „startra” várnak, hogy megtegyék az első hivatalos lépéseket ez ügyben.

A Hazafias Népfrent égisze alatt működik Szegeden a gazdag közösségi életéről híres délszláv klub, amelynek tagjai rendszeres kapcsolatban állnak az anyaországbeliekkel. S hogy ez a vonalom kölcsönös, a fülánú hitelességével állíthatom, ugyanis a községi választmány elnökségének titkára, Ljubo Graovac, a délszlávok báljainak legnagyobbikaként emlegette a szegedit. A határon túl is nagy már a készülődés a november 29-i eseményre, amikor is zenéről, énekészéről a szabadkaiak gondoskodnak. S készülődik már a györgyeni helyi közösség küldöttsége is, hogy Szőregre látogasson.

Szó esett még a sportegyesületek között kibontakozó kapcsolatokról is, amelyeket — további célként — fejleszteni kell, hogy rendszeres, folyamatos, szelesebb társadalmi alapon nyugvó találkozókra, versenyeikre is sor kerülhessen.

Hogy mi minden fűzi össze testvérenként ezt a két várost, arra szinte csak vázlatosan volt alkalom válaszolni. Ennél jóval terjedelmesebb lenne az a tettek, kapcsolatokat, érzelmeket felsoroló visszaemlékezés, amely az elmúlt 20 esztendő időszakát ölelné föl. Egy ilyen összefoglaló kiadvány megjelenése sem álmom: a két város — jó testvérehez méltóan — illőképpen kíván megemlékezni erről az évfordulóról.

Szabadka — hiszem — a szegediek számára már több jelentéstartó áruházainál. Amint regén ott járt vendégektől barárgoltam az őszi verőfényben ragyogó Belvárosban, a kipufogó gázoktól, motorzajtól mentes sétálóútcán, a frissen festett, hajdan volt hangulatot árasztó épületek között, s ismét megbámoltam, immár megújuló szépségében a díszes városházát, úgy éreztem, csupán a hangulat kedvéért is gyakrabban el kellene jönnöm ide. Aztán kalauzom, a szabadkai rádiónál dolgozó kollégáim, csabító mesébe kezdett a színház előtti téren, a Madách-kommentárok épületén kívüli jeleneteiről. Amíg — sajnos, csak képzeletben — meglevenedett előttem egy különlegesnek ígérkező színházi élmény, hallottam, hogy mellettem a férfiaktól arról beszélnek: első ligás lett a szabadkai futbalcsapat. S az elnök hozzátette: „Pénzbe kerül mindez, de az elégedettségért fizetni kell.” És azt hiszem, az elégedettségnek más fedezete is van: s ez a szabadkai emberekben rejlik. Tettrekészügekben, abban, hogy a jó közérzet érdekében nem restek cselekedni. Akkor sem, ha a szomszédról van szó.

Halász Miklós

Chikán Ágnes

A hangversenyévad elé

Vezető hangversenyrendező intézményünk, az Országos Filharmónia, a hagyományoknak megfelelően, az idén is Bartók Béla halálának előestéjén, szeptember 25-én nyitotta meg az új évadot. Ez a koncert, amelynek ezúttal a Budapesti Kongresszusi Központ a színhelye, egyben a Budapesti Művészeti Hetek ünnepélyes megnyitója is. Vidéken már a hónap elejétől kezdődően megindult a koncertélet, s bár a teljes „zenei üzem” ott is csak szeptember végén, október elején kezdődik.

Az Országos Filharmónia a fokozódó, s a zenei életet is érintő gazdasági nehézségek ellenére az idén is gazdag programokat kínál a zenekedvelőknek. De éppen a nehézségek miatt a kínálatban ezúttal elsősorban a szélesebb közönségre tehető vonzó műsorok szerepelnek. Ilyenek főként a nagyzenekari, illetve az oratorikus koncertek, valamint a jól ismert zenetörténeti korszakok, stílusok, zeneszerzők muzsikáját műsorra tűző kamarazenei koncertek. Mellettlük természetesen helyet kapnak szólóhangversenyek, kamarazenei is. Mint a korábbi években, az új évadban is ellátogat a fővárosban vendég szereplő jó néhány külföldi művész egy-egy vidéki városba, de felépnek olyan művészek is, akik Budapesten nem szerepelnek. Így például a Ljubljani Rádió és Televízió Szimfonikus Zenekara Anton Nanut vezényletével, és a neves francia zongoraművész, Frans Clidat közreműködésével Szombathelyen koncertezik szeptember 29-én.

Elmondhatjuk tehát, hogy a budapesti koncertélet sokoldalúsága, gazdasága kisu-garzik az egész országra, nem utolsósorban azért is, mert a fővárosi hangversenyek jelentős részét közvetíti a rádió, nemelyiket a televízió. Különösen az évad elején, a szeptember 25-től október 27-ig tartó budapesti zenei hetek ideje alatt. Ebben az időszakban látogat hazánkba többek között az Amszterdami Barokk Együttes, amely szeptember 27-én a budapesti Zeneakadémián, két nappal később pedig Szegeden lép fel művészeti vezetőjük, Ton Koopman irányításával. Ez a hangversenyt a Holland kultúra Magyarországon elnevezésű országos rendezvénysorozat jegyében rendezik

meg, s ekkor kerül sor Ton Koopman önálló csembalóestjére is szeptember 28-án a Zeneakadémián. Holland művészek mutatkoznak be továbbá ugyancsak szeptember 29-én Kaposváron, itt a Pentacost Vocal Ensemble ad hangversenyt, valamint Dunaujvárosban, ahol az Amsterdami Loeki Stardust Quartettet hallhatjuk.

Nagyra becsült vendége lesz az őszi koncertéletnek Sebők György, a szegedi születésű, ma már világhírű zongoraművész és pedagógus, aki az Egyesült Államokban él, az Indiana Egyetemen tanít, s aki mindössze tizenegy esztendő volt, amikor szülővárosában Fricsay Ferenc vezényletével előadta Beethoven C-dúr zongoraversenyt. Az idős művész szeptember 26-án Pécsen, 30-án pedig a Zeneakadémián ad önálló zongoraestet.

Természetesen országsszerte ünnepi koncerteken emlékeznek meg Liszt Ferenc születésének 175. évfordulójáról, ebből az alkalomból október 21-én Doráti Antal vezénylet Liszt-műveket a Zeneakadémián. Vendégeink lesznek továbbá a főváros és részben a vidék hangversenytermeiben többek között a Moszkvai Allami Filharmónia Szimfonikus Zenekara, a Londoni Baroque együttes, Tatjana Nyikolajeva, nagy hírű zongoraművész, Viktor Pikajzen, az új szovjet hegedűgeneráció egyik leghíresebb tagja, a Hágai Űtösök együttese, Vera Beths holland hegedűművész, a Hanns Eisler újzenei csoport stb. És természetesen hallhatjuk legkiválóbb hazai zeneművészeinket is országsszerte: a Liszt Ferenc Kamarazenekart, a Tátrai-vonósnyegest, a Schola Hungaricát, a Corelli Kamarazenekart, a Camerata Hungaricát, s veze-

Szegedi filozófus könyve

A spanyol egzisztencializmusról

A Gondolat Könyvkiadó ösztöndíjainak egyike a spanyol egzisztencializmus története című monográfia, amelynek szerzője szegedi Csejtei Dezső, a JATE Filozófia Tanszékének oktatója, aki több, e témakörrel foglalkozó tanulmány után most egy nagyobb terjedelmű összefoglalás elkészítésére vállalkozott. A sors szomorú ironiája, hogy a kötet íllethető és tervezett szerzőtársa, Suki Béla, korai halála miatt nem érthette meg. Pedig őt esztendővel ezelőtt a javasolta Csejteinek, hogy közösen írják meg a spanyol egzisztencializmus krónikáját. Suki tanár nemcsak a Ságvári gimnázium pedagógusa volt, hanem mint a filozófiai tudományok kandidátusa, amolyan szegedi iskolát teremtett az egzisztencializmus kutatására. Egykori tanítványai egymás után jelennek meg műveikkel. Nem véletlen, hogy a szerző monográfiáját Suki Béla emlékenek ajánlja.

A modern spanyol bölcsélet, amely bizonyos népszerűsége már a két világháború közötti időszakban szertelt hazánkban — fellelhető Szerb Antal, Halász Gábor és főleg Németh László munkásságában —, a felszabadulást követő első évtizedekben indokolatlanul kiszorult látóköreinkből. Ennek számos oka van, elsősorban a Franco-diktatúra egészen a 70-es évek közepéig fennmaradt rendszere. De közrejátszott benne az 50-es évek magyar kultúrpolitikája is. A 70-es évektől tapasztalható újjáéledés egyik fontos dokumentuma Csejtej monográfiája.

A munka négy fő részre

tagolódik. Az elsőben a szerző vázolja a spanyol társadalom és filozófia 19—20. századi történetének fő vonásait. Meggyőzően ábrázolja azt a folyamatot, hogy Spanyolország filozófiai modernizálása miért nem öltöhetett testet például a katolikus filozófia vagy a pozitívizmus formájában, miért tölthette be polgári horizonton az egzisztencializmus ezt a szerepet.

Ezután következik a két fő rész, Miguel de Unamuno, illetve José Ortega y Gasset bölcselétének részletes bemutatása. A nálunk kissé kevésbé ismert, baszk származású Unamunóról meg tudhatjuk, hogy ő képviseli Spanyolországban az egzisztencializmus úgynevezett vallásos válfaját, amely keresztény is, katolikus is, ám mégsem egyházas vallásosság, hanem messzemenően személyes veretű és egyfajta „saját töltésű” misztikába torkollik. Unamuno filozófiai és vallási tanítása az átértelmezett Don Quijote-figurában teljesebb ki, melyben a spanyol kultúrhagyomány és az európai bölcseléstől (Nietzsche, Kierkegaard) vett gondolat- és élményanyag egybedolgozásának utolérhetetlen remekművet alkotott meg. Külön említést érdemel még az Unamuno hispanizmusáról szóló rész, melyben a szerző biztos kézzel igazít el a baszk gondolkodó egyetemes spanyol patriotizmusának bonyolult labirintusában.

A harmadik részben a modern spanyol filozófia talán legnagyobb hatású képviselőjéről, José Ortega y Gassetről olvashattunk részletes, ám nagyívű pályaképet. A

fő hangsúly a filozófus lételméletére, társadalom- és történetfilozófiai nézeteire esik — nem véletlenül, hiszen e téren alkotta a legmaradandóbbat. Ortega az elsők között hívta fel a figyelmet a társadalom — százdunkban egyre erőteljesebb — eltömegesedési tendenciáira; ennek ellensúlyozásaképpen dolgozta ki híres kisebbségelméletét, melyben természetesen bőven akadnak utópisztikus vonások, ám a cselekvő, alkotó, teremtő emberhez szóló üzenete révén máig sem vesztett aktualitásából.

A negyedik, befejező részben először a két filozófus életútjának kereszteződési pontjairól esik szó; a kötet a filozófiaiak nemzeti jelentőségének méltatásával zárul.

Csejtej szakít azzal a marxista filozófiatörténet-írásban korábban megfigyelésre, abban igen sok kárt okozó, leegyszerűsítő állásponttal, amely úgyzólván kísérletet sem tett a filozófia valódi horderejének mélyebb megértésére. (Ehelyett kimerült annak sommás — és legtöbbször felszínes — bírálatában.) Mindenekelőtt arra törekszik, hogy e két gondolkodóról hiteles képet adjon. Részletes elemző ismeretetése során Unamuno és Ortega bölcselétének maradó oldalát igyekszik kiemelni, de eközben e filozófiai vitatható — vagy egyenesen el sem fogadható — tételeinek felmutatásáról sem feledkezik meg. Monográfiája a magyar olvasó számára megbízható kalauz a modern spanyol filozófia területén.